

ҚОЖА АХМЕТ ЯСАУИ АТЫНДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҚАЗАҚ-ТҮРІК УНИВЕРСИТЕТИ

«БЕКІТЕМІН»

Қабылдау комиссиясының төрайымы,
университет ректоры

Ж. Темирбекова

2024 ж.

«8D141 - Медицина» білім беру бағдарламасының тобы
бойынша докторантураға түсу емтиханының
БАҒДАРЛАМАСЫ

Дайындау бағыты: 8D101 - Денсаулық сақтау
Білім беру бағдарламалар тобы: 8D141 - Медицина

Өзірлегендер:

Медицина
факультетінің деканы

Молдалиев Икилас
Суиндинович, м.ғ.д.,
профессор

Ғылым жөніндегі декан
орынбасары

Омарова Балнұр
Әділбекқызы,
PhD, аға оқытушы

Адам морфологиясы
және физиологиясы
кафедрасының
меңгерушісі

Жунисова Мира
Бакытжановна,
PhD, аға оқытушы

Бағдарлама Медицина факультетінің оқу-әдістемелік комитет отырысында қаралды және бекітілді № 10 хаттамасы « 14 » 05 2024 ж.

Факультет деканы

И. Молдалиев

Факультеттің оқу-әдістемелік
комитет төрағасы

А. Минтасова

Келісілді:

Академиялық мәселелер вице-ректоры

Э. Идрисова

Университеттің оқу-әдістемелік комитет отырысының № 10 хаттамасы « 14 » 05 2024 ж.

Мазмұны

1.	Сипаттамасы	4
2.	Нормативтік сілтемелер	4
3.	Жалпы ереже	4-5
4.	Бағалау критерийлері	5-6
5.	Ұсынылатын эссе тақырыптары	7
6.	Емтихан бағдарламасына енгізілген бейіндік пәндер тізімі	7
7.	Бейіндік пәндерінің мазмұны	7-8
8.	Ұсынылатын әдебиеттер тізімі	8-10

1. Сипаттамасы

Бағдарламаның мақсаты білім беру бағдарламаларының топтары бойынша докторантураға түсу емтихандары үшін емтихан материалдарының үміткерлер үшін түсіндірмесі болып табылады.

Жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидаларына сәйкес докторантураға қабылдау білім беру бағдарламаларының топтары бойынша түсу емтиханының нәтижелері бойынша жүзеге асырылады.

Докторантураға түсу емтиханы алдын-ала іріктеу, эссе жазудан, сұхбаттасудан және білім беру бағдарламалары тобының бейіні бойынша емтиханнан тұрады.

2. Нормативтік сілтемелер

– Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319 «Білім туралы» Заңы (өзгерістер мен толықтырулар енгізілген нұсқасы жаңа редакцияда ҚР 04.07.2018 № 171-VI);

– «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының 2020 жылғы 7 шілдедегі Кодексі;

– Қазақстан Республикасының 2013 жылғы 15 сәуірдегі № 88-V «Мемлекеттік көрсетілетін қызметтер туралы» Заңының 10-бабының 1) тармақшасы;

– «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидаларын бекіту туралы» ҚР БҒМ 2018 жылғы 31 қазандағы № 600 бұйрығы, ҚР БҒМ 05.11.21 жылғы №554, өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы бұйрықтары;

– «Медициналық және фармацевтикалық мамандықтар бойынша мемлекеттік жалпыға бірдей міндетті стандарттар мен үлгілік кәсіптік оқу бағдарламаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрінің м.а. 2015 жылғы 31 шілдедегі № 647 бұйрығы, Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 21-ақпандағы № ҚР ДСМ-12/2020 өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы бұйрығы;

– Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің Жарғысы;

– Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің Өкілетті Кеңес мәжілісінің шешімдері;

– Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің жоғары білімнен кейінгі білім беру бағдарламалары бойынша магистратура, резидентура, докторантураға оқуға қабылдау ережесі;

– Қабылдау комиссиясының шешімдері.

3. Жалпы ереже

1. Докторантураға магистр дәрежесі және кемінде 9 ай жұмыс өтілі бар немесе медициналық мамандықтар бойынша резидентурада оқуын аяқтаған Қазақстан Республикасының азаматтары мен шетелдік азаматтар қабылданады.

2. Шетелдік азаматтар мемлекеттік білім беру тапсырысы негізінде тегін оқуға арналған конкурсқа Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттар мен келісімдерде көзделген жағдайларда ғана қатыса алады.

3. Докторантураға қабылдау білім беру бағдарламаларының топтары бойынша түсу емтихандарының нәтижелері бойынша конкурстық негізде жүзеге асырылады.

4. Докторантураға түсу емтиханы эссе жазудан және білім беру бағдарламалары тобының бейіні бойынша емтиханнан тұрады.

5. Түсу емтихандарын өткізу және докторантураға қабылдау кезеңінде ЖЖОКБҰ-да түсу емтихандарын қабылдау үшін пәндік емтихан және апелляциялық комиссиялар құрылады; эссені тексеру үшін жеке комиссия құрылады.

6. Докторантураға түсушілердің өтініштерін қабылдау күнтізбелік жылдың 3-шілдесі мен 3-тамызы аралығында, білім беру бағдарламаларының топтары бойынша түсу емтихандары күнтізбелік жылдың 4-тамызы мен 20-тамызы аралығында, қабылдау 28-тамыз аралығында жүргізіледі.

7. Докторантураға түсу емтихандарының өту кестесін (емтиханды өткізу нысаны, күні, уақыты және өткізілетін орны, консультациялар) қабылдау комиссиясының төрағасы бекітеді және оқуға түсушілердің назарына бұл туралы құжаттарды қабылдау басталғанға дейін жеткізіледі және университеттің ресми сайтында <https://ayu.edu.kz> жарияланады.

8. Талапкерлердің докторантураға түсу емтихандарына жіберілуі жеке басын куәландыратын құжатты көрсеткен кезде жүзеге асырылады.

9. Талапкерлерге докторантураға түсу емтихандары басталғанға дейін емтихан материалдары беріледі және жауаптарды ресімдеу тәртібі түсіндіріледі, сондай-ақ докторантураға түсу емтихандарының басталу және аяқталу уақыты, жауап беру регламенті, нәтижелерді жариялау уақыты мен орны және апелляцияға өтініш беру рәсімі көрсетіледі.

10. Қорытынды баға - бұл білім беру бағдарламасы тобы бейіні бойынша емтихан сұрақтарына жауаптардың нәтижелерін 100 балдық рейтингтік шкалаға сәйкес қорытындылау нәтижесінде алынған баллдар жиынтығы. Докторантураға түсу емтиханына 4 сағат беріледі.

11. Білім беру бағдарламасы бейіні бойынша емтихан комиссиясы талапкерлердің жұмысын тексереді. Емтиханды өткізу қорытындылары - бағалау ведомосімен және комиссияның еркін нысандағы хаттамасымен рәсімделіп, нәтижелерді жариялау үшін қабылдау комиссиясының жауапты хатшысына (оның орынбасарына) беріледі. Комиссия хаттамасына төраға және қатысып отырған барлық комиссия мүшелері қол қояды.

12. Докторантураға түсу емтихандарының нәтижелері емтихан өткізілетін күні жарияланады.

13. Докторантураға түсу емтиханын тапсырған жылы оны қайта тапсыруға рұқсат етілмейді.

14. Қабылдау комиссиясы төрағасының бұйрығымен докторантураға түсу емтихандарды өткізу кезеңінде даулы мәселелерді шешу, тиісті емтихандарды тапсырушы тұлғалардың құқықтарын қорғау мақсатында құрамы төрағасын қоса алғанда тақ саннан тұратын апелляциялық комиссия құрылады.

15. Апелляцияға өтінішті апелляциялық комиссия төрағасының атына докторантураға түсу емтихан тапсырған тұлғаның өзі береді, апелляция докторантураға түсу емтихан нәтижелері жарияланғаннан кейінгі келесі күннің сағат 13.00-не дейін қабылданады және апелляциялық комиссиямен бір күн ішінде қаралады.

16. Апелляциялық комиссияның шешімі апелляциялық өтініш негізіндегі отырысқа оның құрамының кемінде үштен екісі қатысса заңды деп есептеледі. Докторантураға түсу емтихан нәтижелерімен келіспеу туралы апелляцияға қатысты шешім қатысып отырған Комиссия мүшелері санының көпшілік даусымен қабылданады. Апелляциялық комиссия мүшелерінің дауыстары тең болған жағдайда төрағаның дауысы шешуші болып табылады. Апелляциялық комиссияның жұмысы төраға және қатысып отырған комиссияның барлық мүшелері қол қоятын хаттамамен рәсімделеді.

4. Бағалау критерийлері

4.1 Эссені бағалау түрлері мен критерийлері

Теориялық білім, әлеуметтік және жеке тәжірибе негізінде өз дәлелдерін құру қабілетінде көрсетілген аналитикалық және шығармашылық қабілеттердің деңгейін анықтау үшін эссенің келесі түрлері ұсынылады:

Эссе	Сипаттамасы	Эссе көлемі
Мотивациялы	Оқуға түсушінің ғылыми-зерттеу қызметіне ынталандыру себептері туралы дәлелдемесі (research statement)	250 – 300 сөз
Ғылыми-талдамалық	келіп түсетін болжамды зерттеудің өзектілігі мен әдіснамасының негіздемесі (research proposal)	
Проблемалық-тақырыптық	Пәндік білімнің өзекті аспектілері бойынша авторлық ұстанымды баяндау	

Критерийлер	Дескрипторлар	Балл
Тақырыпты ашу тереңдігі 12 ұпай	мәселе ғылыми терминдер мен ұғымдарды дұрыс қолдана отырып, теориялық деңгейде ашылады	6
	мәселені ашу кезінде өзіндік көзқарас (ұстаным, көзқарас) ұсынылған	4
	әр түрлі көздерден алынған ақпарат пайдаланылды	2
Дәлелдеу, дәлелдеу негізі 12 ұпай	эссе тақырыбына сәйкес келетін ғылыми әдебиеттер мен дереккөздерден дәлелдердің болуы	6
	себеп-салдарлық байланыстарды анықтау	4
	тарихи, әлеуметтік және жеке тәжірибелерден алынған фактілер мен дәлелдемелердің болуы	
Композициялық тұсаукесердің тұтастығы мен қисыны 12 ұпай	композициялық тұтастықтың болуы, эссенің құрылымдық компоненттері логикалық түрде байланысты болуы	6
	ішкі логика білу, баруға жекеден жалпы жеке	4
	қорытындылар мен қорытындылардың болуы	2
Сөйлеу мәдениеті 4 ұпай	академиялық жазудың жоғары деңгейін көрсету (лексика, ғылыми терминологияны білу, грамматика, стилистика)	4
Максималды балл саны		40

4.2 Білім беру бағдарламалары тобының бейіні бойынша емтиханның құрылымы мен мазмұны

Емтихан билеті 3 сұрақтан тұрады:

Блоктар	Сұрақ сипаты	Ұпай саны
1-ші сұрақ	теориялық-теориялық білімнің деңгейі мен жүйелілігін анықтайды	10
2-ші сұрақ	практикалық-функционалдық құзыреттіліктің қалыптасу дәрежесін анықтайды (пәндік салада әдістерді, технологиялар мен технологияларды қолдана білу)	20
3-ші сұрақ	зерттелетін пән саласы бойынша жүйелі түсінушілікті, зерттеу әдіснамасы саласындағы мамандандырылған білімді анықтайды (жүйелік құзыреттер)	30
Барлығы		60

Емтихан билетінің сұрақтарына жауаптарды бағалау критерийлері:

Сұрақ	Бағалау критерийі	Балл саны
1-ші сұрақ	зерттелетін пәндік саланың негізгі үдерістері туралы білімдерін көрсетеді; мәселенің ашылу тереңдігі мен толықтығы	5
	талқыланған мәселе бойынша өз пікірін қисынды және дәйекті түрде білдіреді	3
	ұғымдық-категориялық аппаратты, ғылыми терминологияны меңгерген	2
	<i>Жиыны</i>	10
2-ші сұрақ	пәндік саладағы мәселелерді шешу үшін әдістер, техникалар, технологияларды қолданады	9
	құбылыстарды, оқиғаларды, процестерді салыстырады, классикалайды; практикалық дағдылар негізінде қорытынды жасайды және жалпылайды	7
	әр түрлі көздерден ақпаратты талдайды	4
	<i>Жиыны</i>	20
3-ші сұрақ	теориялық және практикалық әзірлемелерді, ғылыми тұжырымдамаларды және ғылым дамуының қазіргі заманғы үрдістерін сыни тұрғыдан талдайды және бағалайды	12
	пәндік білімнің негізгі мәселелерін түсіндіруде әдіснамалық тәсілдерді синтездейді	10
	процестерді, құбылыстарды, оқиғаларды талдау кезінде себеп-салдарлық байланыстарды анықтайды	8
	<i>Жиыны</i>	30
	Барлығы	60 балл

5. Ұсынылатын эссе тақырыптары

1. Ғылыми зерттеу жұмыстарын жоспарлау және дайындау реттілігі.
2. Ғылыми зерттеу жұмыстарын жүргізудің этикалық принциптері.
3. Сенімді медициналық ақпараттар мен мәліметтер базасы.
4. Ғылыми басылымдар мен жариялымдардың құрылымы мен мазмұны.
5. Қазақстандағы медицина ғылымының даму кезеңдері.
6. Халықаралық жоғары рейтингті рецензияланған басылымдардағы жарияланымдар.
7. Рандомизацияланған клиникалық зерттеулер.
8. Ғылыми зерттеудегі социологиялық әдістер: жалпы сипаттамасы, артықшылықтары мен кемшіліктері, қолдану әдістері.
9. Ғылыми зерттеу нәтижелерін талдау және интерпретациялау.
10. Ересектердегі және балалардағы короновирустық пневмонияның клиникалық ерекшелігі.
11. Артериялық гипертензия және жүрек қызметтерінің зақымдалу патогенезі.
12. Балалардағы целиакия ауруын диагностикалаудың заманауи аспектілері.
13. Қазіргі заманғы гистологиялық әдістер және олардың медициналық тәжірбиеде маңызы.

14. Заманауи медициналық контрацепция әдістерін қабылдау критерийлері және оларды қолдану туралы практикалық ұсыныстар.
15. Когнитивті бұзылыстар мен деменцияның емдеу мен алдын алу шараларын жүргізудегі кедергілер мен перспективалар.
16. ДДҰ ұсынған mhGAP бағдарламасының негізгі бағыттары және ҚР-да медициналық практикаға енгізілу шаралары.
17. Қазіргі хирургияның жетістіктері және даму бағыттары.
18. Клиникалық хаттамалардың бағасы мен талдауы.
19. Клиникалық шешімнің қабылдау барысы. Дәлелдеу деңгейі.
20. Ғылыми зерттеуге қатысу үшін пациенттерді іріктеу әдістемесі.

6. Емтихан бағдарламасына енгізілген бейіндік пәндер тізімі

1. Дәлелді медицина
2. Ішкі аурулар
3. Балалар аурулары
4. Физиология
5. Гистология
6. Акушерлік іс және гинекология
7. Психиатрия

7. Бейіндік пәндерінің мазмұны

«ДӘЛЕЛДІ МЕДИЦИНА» ПӘНІНІҢ МАЗМҰНЫ

Ғылыми медицина, дәлелдерге немесе куәліктерге негізделген медицина-профилактикалық, диагностикалық және емдік шараларды қолданудың тиімділігі мен қауіпсіздігін қолда бар дәлелдемелерге сүйене отырып, қолдануға шешім қабылданатын медициналық тәжірибеге көзқарас, және мұндай дәлелдер пациенттердің мүдделерін қорғау үшін бағаланып, салыстырылады және жалпыланып, кеңінен таратылады.

«ІШКІ АУРУЛАР» ПӘНІНІҢ МАЗМҰНЫ

Ішкі аурулар пәні медицинаның негізі пәндердің бірі. Негізгі мақсаты докторанттарда айғақтық медицина тұрғысынан аурулардың этиопатогенетикалық, клиникалық, диагностикалық, емдеу, алдын-алу сұрақтары бойынша білімін жетілдіру. Халықтың денсаулығын нығайту мәселесінде кәсіби сауатты медицина мамандарын дайындауда үлкен маңызға ие пән болып табылады.

«БАЛАЛАР АУРУЛАРЫ» ПӘНІНІҢ МАЗМҰНЫ

Балаларға медициналық көмек көрсетуді ұйымдастырушы бола алатын, сонымен қатар инфекция ошағында профилактикалық жұмыс жүргізе алатын кез-келген деңгейдегі медицина қызметкерлері ғылыми тұрғыдан, оның мақсаты мен негізгі міндеттері, зерттеу нысандары мен әдістері туралы түсінікті қалыптастыру.

«ФИЗИОЛОГИЯ» ПӘНІНІҢ МАЗМҰНЫ

Тірі материяның құрылымдық ұйымының жасушалық, тіндік, мүшелер, жүйелер деңгейлерінде қызметтерінің заңдылықтарын зерттейтін ғылым. Тіндер мүшелердің және олардың морфофункционалық бірліктерінің даму, құрылыс және тіршілік қарекеттерінің элементтері болып табылады.

«ГИСТОЛОГИЯ» ПӘНІНІҢ МАЗМҰНЫ

Гистология - тірі материяның құрылымдық ұйымының тіндік деңгейінің заңдылықтарын зерттейтін ғылым. Тіндер мүшелердің және олардың морфофункционалық бірліктерінің даму, құрылыс және тіршілік қарекеттерінің элементтері болып табылады.

«АКУШЕРЛІК ІС ЖӘНЕ ГИНЕКОЛОГИЯ» ПӘНІНІҢ МАЗМҰНЫ

Акушерия және гинекология ішкі клиникалық медицинаның іргелі пәндерінің бірі болып табылады. Бұл саладағы біліктілік медициналық жоғары оқу орнының түлегі үшін міндетті. Білікті дәрігер әйел организмнің түрлі жас кезеңдеріндегі клиникалық-физиологиялық ерекшеліктерін білуі, тек емдік-диагностикалық қана емес, сондай-ақ алдын алу шараларын жасай алуы керек.

«ПСИХИАТРИЯ» ПӘНІНІҢ МАЗМҰНЫ

Психикалық бұзылуларды, оларды уақытылы анықтау, жедел көмек көрсету, науқасты маманға жіберу, сондай-ақ жалпы медициналық практика жағдайында жұмсақ психикалық бұзылуларды фармакологиялық және психотерапиялық түзету үшін бастапқы диагностикалау дағдыларын қалыптастырады.

8. Ұсынылатын әдебиеттер тізімі

Негізгі әдебиеттер:

1. Клинические протоколы МЗ РК, Акушерство. Савельева Г.М., Шалина Р.И., Сичинава Л.Г., Панина О.Б., Курцер М.А. ГЭОТАР-Медиа 2015 г., 12-30б
2. Жариков Н.М., Тюльпин Ю.Г. Психиатрия: «Медицинское информационное агентство», 2009.
3. Алгоритмы оказания медицинской помощи больным и пострадавшим бригадами станции скорой и неотложной медицинской помощи им. А.С. Пучкова" (Москва, 2011г.)
4. Көрнекті педиатрия, Л. Миалл, М. Рудольф [и др.] қазақ тіліне ауд. және ред.: Б. Түсіпқалиев, Е.Бекмұхамбетов, Оқу-әдістемелік құралы, М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015, 184бет, 978-5-9704-2807-8
5. Балалар аурулары, К.Аскамбай, Оқу құралы, Эверо, 2011, II том, 502бет, 978-601-240-122-7
6. В.С.Моисеев. Внутренние болезни. (учебник) том1. 2019 г.
7. В.С.Моисеев. Внутренние болезни. (учебник) том2. 2019 г.
8. В.В.Щекотова. Дифференциальная диагностика внутренних болезней. 2018г.
9. У.М.Датхаев. Клиникалық фармакология. (оқулық). 2020 ж.
10. С.Г.Горохова. Диагноз при сердечно-сосудистых заболеваниях (руководство для врачей). 2020
11. Т.Е.Морозова, О.А.Вартанова, М.А.Чукина. Хроническая ишемическая болезнь сердца (клиническая фармакология). 2018 г.
12. Моисеев, В.С. (2010) Внутренние болезни с основами доказательной медицины и клинической фармакологией: Руководство для врачей. ил., 832 с
13. М.И.Кузин «Хирургиялық аурулар.» Оқулық: екі томдық. Қазақ тіліне ауд-н: А.Н. Баймаханов. ISBN 978-5-9704-4461-0 УДК 617.1 Кітап-2018ж. 528-бет. ГЭОТАР-Медиа М.
14. В.С. Моисеев. Внутренние болезни. (учебник) том 2. 2019 г.
15. В.В.Щекотова. Дифференциальная диагностика внутренних болезней. 2018 г.
16. Гринхальх Т. Основы доказательной медицины. Россия: «ГЭОТАР-МЕД», 2019.
17. Методические рекомендации «Особенности клинических проявлений и лечения заболевания, вызванного новой коронавирусной инфекцией (COVID-19), у детей» (версия 1 от 24.04.2020) – М.2020 – 43с

18. Осипенко М.Ф., Шрайнер Е.В. Сложности постановки диагноза целиакии// Медицинский совет - №14 – 2016 – с 45-47
19. Оқулық. Адам физиологиясы 2015 ж. Е. Б. Бабский, Н. Е. Бабская, Ж. К. Шмирова
20. Учебник. Физиология человека 2012 г. Под ред. Р. Шмидта и Г. Тевса
21. Учебник. Анатомия человека: иллюстр. в 3 т. 2015г. И. В. Гайворонский, Л. Л. Колесников, Г. И. Ничипорук, В. И. Филимонов.
22. Оқулық - Адам денесі. А.Р.Рақышев 2том. 2014ж.
23. Оқу құрал - "Тірек-қимыл жүйесі" модулі. С. К. Жауғашева, С. Б. Жәутікова, М. М. Түсіпбекова., 2014ж
24. Оқу құрал - "Ас қорыту жүйесі" модулі: С. К. Жауғашева, С. Б. Жәутікова, М. М. Түсіпбекова., 2014ж.
25. Гистология-1. Оқулық. 2015ж. - С. А. Ажаев
26. Гистология негіздері Тұран, Оқулық. 2019ж. С. Н. Жумашов
27. Акушерия. Тәжірибелік сабақтарға арналған нұсқаулық: оқу құралы / қазақ тіліне ауд. А. Б. Түсіпқалиев ; ред. В. Е. Радзинский. - М.: ГЭОТАР - Медиа, 2016.
28. Раисова, А.Т. Акушерия және гинекология/ А.Т.Раисова, Р.Г.Нурхасимова. – Алматы: Асем-Систем, 2014.
29. Иванец Н.Н., Тюльпин Ю.Г. Психиатрия и наркология: учебник. – М., ГЭОТАР-Медиа, 2011. – 832с.
30. М.И. Кузина «Хирургические болезни.» Учебник.: ISBN 978-5-9704-4646-1 УДК 617 Кітап-2018г. 992-бет. ГЭОТАР-Медиа М.
31. М.И.Кузин «Хирургиялық ауралар.» Оқулық: екі томдық. Қазақ тіліне ауд-н: А.Н. Баймаханов. ISBN 978-5-9704-4461-0 УДК 617.1 Кітап-2018ж. 528-бет. ГЭОТАР-Медиа М.З.
32. Мирский М. Б. Хирургия от древности до современности : Очерки истории. — М.: Наука, 2000. — 797 с. — ISBN 5-02-010201-6. Хирургия — статья из Большой советской энциклопедии.
33. Габрусенко В. Сергей Сергеевич Юдин (1891—1954): К 65-летию со дня смерти известного советского хирурга и учёного // Русская народная линия. 01.07.2019.
34. Наточин Ю.В. Последние годы жизни великого хирурга Сергея Сергеевича Юдина. Медицина XXI век 2007; 8: 7-13.

Қосымша әдебиеттер:

1. Айламазян Ә.Г. Акушерство: учебник.-5-е издание., доп. – СПб: Питер, 2012
2. Савельева Г.М., Акушерство: учебник/ Г.М.Савельева, Р.И.Шалина (и др.). – М.: ГЭОТАР – Медиа, 2014.
3. Konstantinos Stefanidis,^{a*} Elissavet Konstantelou,^b Gibran Timothy Yusuf,^a Anastasia Oikonomou,^c Kyriaki Tavernaraki,^d Dimitrios Karakitsos,^e Stylianos Loukides,^f and Ioannis Vlahos. Radiological, epidemiological and clinical patterns of pulmonary viral infections. Eur J Radiol. 2021 Mar; 136: 109548. Published online 2021 Jan 14. doi: 10.1016/j.ejrad.2021.109548
4. КЛИНИЧЕСКИЙ ПРОТОКОЛ ДИАГНОСТИКИ И ЛЕЧЕНИЯ КОРОНАВИРУСНАЯ ИНФЕКЦИЯ – COVID-2019, Министерства здравоохранения Республики Казахстан от «3» марта 2020 года Протокол №85.
5. Michael D. Burkitt, Carrie A. Duckworth, Jonathan M. Williams, and D. Mark Pritchard. *Helicobacter pylori*-induced gastric pathology: insights from *in vivo* and *ex vivo* models. Dis Model Mech. 2017 Feb 1; 10(2): 89–104. doi: 10.1242/dmm.027649.
6. Петров В.И., Недогода С.А. Медицина, основанная на доказательствах. Россия: «ГЭОТАР-МЕД», 2009.
7. Адам және жануарлар физиологиясы : Оқулық-диалог. / ҚР Білім және ғылым министрлігі, ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы: ЖШС РПБК "Дәуір", 2015. - 456 б.

8. Оқу құралы. Қалыпты физиология пәнінен практикум 2017 ж. Т.М. Нарымбетова, Р.Б. Жумабекова
9. Гистология және эмбриология негіздері. Оқу әдістемелік құрал. Қостанай 2017ж. Кожмухаметова А.С., Божекенова Ж.Б
10. Цитология және эмбриология Оқу әдістемелік құрал. Түркістан 2019ж Жумашев С.Н
11. Петров В.Н. Руки хирурга - руки художника. Ст-Петербург: Имена 2007; 112.
12. Роман Б. Ю. Золотарёва и Ю. П. Тюрина «Тайный советник» 1986.
13. **ВОЕННО-ПОЛЕВОЙ ХИРУРГ Н.И. ПИРОГОВ** Самохвалов И.М.*, Рева В.А. Военно-медицинская академия им. С.М. Кирова, Санкт-Петербург М Вестник Национального медико-хирургического Центра им. Н.И. Пирогова 2020, т. 15, № 3, часть 1